

**Over het al dan niet voorkomen eener insecten-
soort, in verband met de aanwezigheid
der voedselplant.**

In No. 177 der Entomologische Berichten, deel VIII, p. 185, bespreekt de heer LEMPKE *Phibalapteryx vitalbata* Hb., en zegt o.a.; „Vermoedelijk komt deze soort wel in geheel Zuid-Limburg voor en misschien wel overal in ons land, waar Clematis in voldoende hoeveelheid groeit. Tot nog toe zijn de volgende vindplaatsen vermeld: Maastricht, Meerssen, Geulhem, Epen, Oeffelt, Heyen bij Gennep, Middelaar, Arnhem en Welsum.”

Dat de soort wel in geheel Zuid-Limburg zal voorkomen, meen ik te mogen beaamen. Zelf bezit ik exemplaren van Houthem, Bemelen, Keer (Keer en Cadier) en Maastricht, alles Zuid-Limburg. Verder van Boxmeer, Middelaar, Arnhem en Welsum (Overijssel, aan den IJssel, tegenover Olst).

Zooals men ziet, liggen de meeste vindplaatsen in het aan Clematis rijke Zuid-Limburg. Dan volgen Boxmeer, Heijen, Oeffelt en Middelaar, alle dicht bij de Maas, zuidelijk van Nijmegen. Arnhem komt dan wat noordelijker, aan den Rijn, en ten slotte, veel noordelijker, Welsum. Dus, vooralsnog, Zuid-Limburg en langs een gedeelte van een paar onzer groote rivieren.

Nu komt Clematis Vitalba L. nog op verscheidene andere plaatsen in ons land voor¹⁾; of wij daar overal onzen vlinder mogen verwachten, meen ik te moeten betwijfelen. Waarom? Omdat er nog andere factoren zijn, die, al is de voedselplant aanwezig, het al dan niet voorkomen van de er op levende dieren, en dus in dit geval ook van onzen vlinder, beheerschen. Heel wat sterk sprekende voorbeelden daarvan heb ik in mijne entomologische „practijk” van eene halve eeuw waargenomen! Reeds alleen het feit, dat men soorten, die op uiterst algemeene planten leven, lang niet overal aantreft, ja, dat sommige daarvan bij ons uiterst zeldzaam zijn, soms slechts

1) Zoo o.a. in de duinen (Breesaap) bij Velsen in Noordholland, op Schouwen en Duiveland, Zuid Beveland (Baarland), Walcheren (Veere, Middelburg) en Zeeuwsch Vlaanderen (Hoek) — alles in Zeeland — en verder nog langs de Maas in Noordbrabant en bij Bunnik en de Bilt in Utrecht. Gekweekt en verwilderd bovendien nog op vele plaatsen.

van ééne of van enkele vindplaatsen bekend, stemt al tot nadenken.

Een voorbeeld van het feit, dat rupsen haar normale voedsel, echter afkomstig van eene andere groeiplaats, wel eens niet kunnen verdragen, moge hier vermeld worden. Jaren geleden vond ik hier op Schovenhorst onder Putten eene partij jonge rupsen van *Endromis versicolora* L. op een laag berkje, Destijds nog te Amsterdam wonende, nam ik ze daarheen mede. Zoolang het van de Veluwe medegenomen berkeloof frisch bleef, en zij zich daarmede konden voeden, ging alles goed. Daarna nam ik echter mijn toevlucht tot berk uit „Artis”. De rupsen aten dat wel, doch werden weldra ziek; de meeste gingen te gronde, terwijl de enkele, die het tot vlinder brachten, erg klein van stuk waren. In latere jaren, toen ik voor goed op Schovenhorst woonde, heb ik meerdere malen rupsen van *Endromis* opgekweekt, zoowel als rups gevondenene, als uit het ei gekweekte, en daarmede nooit tegenspoed gehad, noch daaruit abnormaal kleine exemplaren verkregen. Blijkbaar was er iets in het Amsterdamsche berkeloof aanwezig, of ontbrak er iets in, dat het deed verschillen van het Veluwsche, tegen welk verschil de bewuste rupsen niet bestand waren. Dergelijke verschillen zullen in het algemeen stellig wel veel invloed hebben op het al dan niet voorkomen der diersoorten.

Een ander voorbeeld, thans op het gebied der Hymenoptera. In het najaar van 1929 trof ik op het landgoed van Prof. WEBER te Eerbeek een els aan, waarop een reusachtig aantal bladwesplarven aan het vreten waren. Ik herkende deze als de larven van *Hemichroa crocea* Geoffr. (*rufa* Pz.). Over deze vondst kon ik mij bijzonder verheugen, daar de mannetjes buitengewoon zeldzaam zijn, en de soort zich in den regel parthenogenetisch voortplant, steeds uitsluitend, of bijna uitsluitend wijfjes voortbrengend. Zelfs schrijft ENSLIN in „Die Tenthredinoidea Mitteleuropas”, p. 317, dat hij geene mannetjes van *H. crocea* gezien heeft.

Ik nam eenige honderden van deze larven mede, ten einde eene goede kans te hebben, om eenige mannetjes te verkrijgen. Te huis gekomen plaatste ik de elzetakken, waarop de larven zaten, en rustig doorvrat, in eenige

flesschen met water, en deze laatste in een badkuip, waardoor ontsnappen verijdeld werd. Den volgenden dag stak ik versche, Puttensche elzetakken tusschen de uit Eerbeek medegebrachte, verwachtende, dat de larven daarop zouden overgaan, zoodra de Eerbeeksche bladeren zouden gaan verdrogen. Dit is echter niet geschied; laatstgenoemde zijn tot op de nerven afgeknaagd, maar eerstgenoemde zijn niet aangeraakt. Ik probeerde het nog met els van eene andere, zeer vochtige standplaats, zelfs nog met witte els (*Alnus incana* D. C.), doch alles tevergeefs; alle larven zijn ten slotte, bijna volwassen, gestorven¹⁾.

Ik zou aan deze voorbeelden nog vele andere kunnen toevoegen, doch zal het voorloopig hierbij laten.

Schovenhorst, Putten, April 1931. J. TH. OUDEMANS.

Acarologische Aanteekeningen CVIII.

Stomatostigmata Oudms. I 1906. Over deze groep schreef ik reeds in de Ent. Ber. v. 2. n. 27. I 1906. p. 44 en 45; in den Zool. Anz. v. 29. n. 20. I 1906. p. 636 (met figuren); in de Ent. Ber. v. 6. n. 126. VII 1922 p. 82; in het Tijds. Ent. v. 66. p. 68. VIII 1923; in het Arch. Naturg. v. 92. (1926) A. fa. 5 (publ. I 1928) p. 109 (met figuren); in de Ent. Ber. v. 7. n. 160. III 1928. p. 310; in het Tijds. Ent. v. 71. p. XIII. VI 1928, en in de Ent. Ber. v. 7. n. 166. III 1929. p. 425.

In 1906 had ik het over de *Labidostommidae*, speciaal het genus *Labidostomma* KRAM. 1879 (syn.: *Ceratoacarus* EWING 1913). — Het spreekt van zelf, dat ook het genus *Eunicolina* BERL. 22. XII. 1911 stomatostigmaat is.

In 1922, 1923 en 1926 behandelde ik de *Rhagidiidae*, speciaal het genus *Rhagidia* THORELL 1871 (syn.: *Nörneria* R. CAN. 1886, *Norneria* BERL. 1893). — Dan zal ook wel het genus *Alicorhagia* BERL. 12. II. 1910 stomatostigmaat zijn.

1). Wellicht zijn hierbij geuren in het spel; wie zich hiervoor interesseert leze de publicatie van ED. VERSCHAFFELT, „De oorzaak der voedseikeus bij eenige planten-etende insecten”, Kon. Akad. v. Wetensch., Verslag der gewone Vergad. der Wis- en Nat. Afd. v. 9 Nov. 1910.